

ПРОПОЗИЦІЇ

за результатами зустрічі української сторони Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС (УС ПГС) та запрошених експертів з представниками Міністерства освіти і науки щодо обговорення процесу імплементації Угоди про асоціацію у сфері науки та освіти.

Анотований опис події

Зустріч відбулась 29 листопада 2016 року з 10.00 до 13.00 у залі колегії Міністерства освіти і науки. Метою зустрічі було обговорення процесу імплементації Угоди про асоціацію України з ЄС у науковій та освітянській сфері. Зустріч відбулася за ініціативи Робочої групи № 6 «Наука та технології, інформаційне суспільство, освіта, навчання та молодь, культура і спорт» УС ПГС та за підтримки проекту «Громадська синергія», що фінансується Європейським Союзом та виконується Міжнародним Фондом «Відродження».

Порядок денний зустрічі формувался на основі питань та пропозицій, які поступили від членів РГБ та від активних представників науково-технічної спільноти України. Інформація про зустріч широко анонсувалась у соціальній мережі Facebook та на сайті Громадський простір:

<http://www.prostir.ua/event/obhovorennya-implementatsiji-uhody-pro-asotsiatsiyu-z-mon/>
і сайті УС ПГС: <http://eu-ua-csp.org.ua/news/9-anons-zustrichi-v-mon.>

До участі у зустрічі зареєструвалось 36 осіб від організацій громадянського суспільства (ОГС) та експертного середовища. Перелік питань, які пропонувались до обговорення наведено у Додатку 1. Цей перелік питань було надіслано в МОНУ і розіслано Департаментам Міністерства відповідно до сфер відповідальності кожного з Департаментів. В результаті це сприяло кращій підготовці зустрічі, оскільки обидві сторони могли сконцентрувати увагу на дійсно важливих питаннях та підготуватись до змістовного обговорення. Додатково зі сторони УС ПГС учасникам зустрічі від ОГС та експертного середовища було запропоновано надіслати тези виступів для деталізації змісту питань та пропозицій. Надіслані тези є доступними за посиланням: <https://goo.gl/JMvvVD>

Попередньо зареєстровані учасники зустрічі надіслали широкий спектр питань, перелік яких наведено у Додатку 1. Серед поставлених питань у сфері науки можемо виділити наступні:

- Прискорення процесу імплементації програми Горизонт 2020 в Україні, домінування делегатів та експертів до комітетів програми Горизонт 2020, покращення діяльності національних контактних пунктів в Україні.
- Розробка та запровадження Дорожньої карти Європейського дослідницького простору 2015-2020, в т.ч. участь у Європейських дослідницьких інфраструктурах (RI ESFRI) та інтеграція до Європейської хмарної ініціативи.
- Україна не використовує наявні можливості членства у програмі EUREKA.
- Як виконується дорожня карта реформи наукової сфери?
- Які передбачаються інструменти підтримки українських дослідних команд?
- Як знайти оптимальний баланс між національними та європейськими науково-технічними пріоритетами?
- Як підвищити роль науки у соціально-економічному розвитку країни?
- Роль громадськості у науково-технічному розвитку країни та інструменти покращення комунікації МОНУ з науково-технічною спільнотою країни та громадським сектором
- Чи має МОНУ стратегію реформування науки та освіти в Україні в контексті євроінтеграційної діяльності?

Щодо євроінтеграції у сфері освіти учасники зустрічі запропонували такі питання:

- Реформування професійно-технічної освіти та залучення до цього процесу профспілок і бізнесу.
- Наскільки тема євроінтеграції України відображено в навчальних планах середньої і вищої школи?
- Які зміни можна очікувати в оплаті праці викладачів та науковців, щоб вони могли на рівних співпрацювати з європейськими партнерами?
- Євроінтеграція та зростання ролі неформальної освіти. Які реформи необхідні освіті?
- Які інструменти стимулювання та підтримки може надати МОНУ щодо залучення виробників до навчального процесу?
- Наскільки відповідає перелік спеціальностей потребам розвитку України?
- Мистецька освіта як основа технічного мислення. Як планують розширювати підтримку творчих дітей та науково-технічної творчості у початковій та середній школах?
- Інструменти подолання проявів корупції в сфері благодійної діяльності у навчальних закладах.

За фактом у зустрічі 29 листопада взяли участь 26 представників громадянського суспільства (список наведено у Додатку 2) та орієнтовно 12-15 представників МОНУ.

У сфері науки обговорили процес імплементації програми Горизонт 2020, розробку та запровадження Дорожньої карти Європейського дослідницького простору 2015-2020, необхідність покращення діалогу МОН з науково-технічною спільнотою та реальну інтеграцію до Європейського науково-дослідного простору, питання інтеграції до Європейської хмарної ініціативи та участь України в Європейській інноваційній науково-технічній програмі EUREKA, а також інші актуальні питання.

Особливу увагу було приділено реформам в сфері освіти та їх взаємопов'язаністю з іншими євроінтеграційними реформами, питанням автономності ВНЗ, підвищення рівня викладання та проблемам професійної технічної освіти, подоланню проявів корупції в сфері благодійної діяльності у навчальних закладах, а також можливостям підтримки творчих дітей та науково-технічної творчості у початковій та середній школах.

Учасники зустрічі запропонували підготувати рекомендації Міністерству освіти та науки та Уряду України а також об'єднати і скоординувати дії щодо підтримки євроінтеграційних реформ у сфері науки і освіти. Після зустрічі відбувався обмін електронними повідомленнями між активними учасниками зустрічі з метою уточнень пропозицій та рекомендацій і отримана інформація врахована при підготовці цих матеріалів.

Після зустрічі коротка інформація про зустріч була опублікована на Facebook-сторінці УС ПГС (<https://www.facebook.com/eu.ua.platform/?fref=ts>). Ця публікація також викликала широке обговорення у соціальній мережі.

Повний опис ходу зустрічі, питання та пропозиції учасників розміщено за посиланням <https://goo.gl/A0iC3D>

Пропозиції і рекомендації

В цілому зустріч продемонструвала готовність двох сторін до предметної розмови. Зі сторони МОНУ на зустрічі були майже всі керівники профільних департаментів, яких стосувалися поставлені запитання. Зі сторони громадськості та експертного середовища були представники різнопрофільних громадських організацій, наукових інститутів НАНУ та університетів. Такий рівень представництва дійсно дав можливість предметної розмови.

Зустріч стала значним кроком вперед у процесі налагодження комунікацій між МОНУ та громадськістю. Основна критична складова зі сторони громадського та експертного середовища полягала в тому, що МОНУ із суттєвим запізненням здійснює реформи наукової та освітньої сфери, не в повній мірі використовує можливості які надає угода про асоціацію Україна ЄС та угода про асоціацію у програмі Горизонт 2020. Одна з причин такого відставання – це недостатній рівень використання потенціалу експертного та громадського середовища, яке б могло виступити партнером МОНУ у вирішенні нагальних проблем галузі.

Основним підсумком зі сторони МОНУ стала готовність керівників департаментів МОНУ включати представників експертного та громадського середовища у відповідні робочі групи.

Зі експертного та громадського середовища запропоновано наступне:

1. Покращення комунікації між Департаментами МОНУ та експертним і громадським середовищем:

- Продовжити розвивати державно – громадське партнерство шляхом проведення постійних зустрічей між представниками департаментів МОНУ та представниками громадських організацій і експертного середовища.
- Запропонувати наступну зустріч представників департаментів МОНУ та громадських організацій і експертного середовища провести у форматі обговорення:
  - плану сумісних дій, який би був сфокусований на вирішення найбільш важливих проблем;.
  - пропозицій МОНУ до Кабінету Міністрів, щодо оптимальної моделі розвитку вітчизняної науки (додаток 1 та додаток 2 до листа МОН від 25.10.2016 №1/10-3603).
- Отримати інформацію від Департаментів МОНУ про план роботи на 2017 рік та про те, які робочі групи планується сформувати.
- Провести у другій половині 2017 році наступну зустріч громадськості та експертів з МОНУ з метою оцінки досягнутого прогресу та формування нового плану дій.

2. Прискорити імплементацію угоди "Горизонт 2020" та інтеграцію України до Європейського дослідницького простору

- моніторити¹ діяльність Координаційного центру з питань виконання Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій "Горизонт 2020", який буде утворено відповідно до Постанови КМУ від 30 листопада № 873;
- моніторити діяльність Комісії з відбору представників та експертів до комітетів, відповідальних за моніторинг виконання Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій "Горизонт 2020";
- залучити до діяльності Координаційного центру та Комісії з відбору представників та експертів до комітетів представників громадянського суспільства та науково-технічної спільноти;
- запропонувати МОНУ надати письму відповідь щодо пропозицій експертів щодо приєднання до європейських дослідницьких інфраструктур ESFRI та європейської хмарної ініціативи, за потреби провести спеціальну зустріч за підтримки проекту RI-LINKS2UA;

¹ Ця рекомендація сформульована учасниками зустрічі в режимі обміну електронною поштою після зустрічі 29 листопада 2016.

- оприлюднити та обговорити план використання у 2017 році фінансових ресурсів, які надійдуть МОНУ як повернення частини сплаченого внеску до програми Горизонт 2020.

3. Реформування сфери науки

- Взяти до уваги пропозиції експертів групи "ERA of Ukraine" про паралельну розробку всіх процедур щодо імплементації положень нового Закону про наукову та науково-технічну діяльність;
- Включити експертів даної групи та інших експертів і представників громадськості до робочих груп МОНУ, відповідно до плану сумісних дій (див. рекомендацію 1);
- Забезпечити виконання дорожньої карти реформи наукової сфери, яка надіслана МОНУ від РПР;
- Розробити механізми повернення в Україну висококваліфікованих українських вчених, які працюють за кордоном;
- Використати всі можливості програми Горизонт 2020 для прискорення процесів реформування наукової сфери України;
- Обговорити з громадськістю інструменти взаємодії науки з бізнесом та можливості запровадження принципів EUREKA для фінансування внутрішніх українських інноваційних проектів;
- Запросити представників експертного середовища та громадськості до обговорення оціночного звіту європейських експертів про стан науково-технічної сфери України.

4. Євроінтеграційні процеси в освіті

- провести у 2017 році серію зустрічей з профспілками та роботодавцями щодо реформування та фінансування професійно-технічної освіти;
- при формуванні ліцензійних умов навчання та кваліфікаційних вимогах врахувати останні тенденції в неформальній освіті, вдосконалити за участю громадськості процедури визнання результатів неформальної освіти;
- обговорити на окремій нараді МОНУ досвід кафедри біобезпеки і здоров'я людини НТТУ КПІ щодо формування практичних навичок роботи випускників природничих та технічних факультетів;
- Створити робочу групу при МОНУ для підготовки та прийнятті правових актів, які би врегулювали правові відносини здійснення благодійної діяльності у закладах освіти України. До робочої групи рекомендувати члена УС ПГС Ржешніовецького І.П. та громадського діяча Слободянюк Н.О. (м. Житомир), які підготували проекти відповідних документів.